

Adli Amaçlı Madde Testi İş Yeri Madde Kullanım Testleri

Dilek BATTAL

Günümüzde işyeri madde kullanım testleri, ölüm sonrası toksikolojik analizler ve insan performans testleri ile birlikte adli toksikoloji disiplini oluşturan temel bileşenlerden biridir. İş yeri madde kullanım testleri, madde istismarına karşı caydırıcı bir unsur olarak yürütülmenin yanında iş yerlerinde emniyet ve üretkenlik sağlamak için kullanılır. Bu uygulama, genelde toplumda yaşayan bireylerin özelde ise iş yerindeki bireylerin ve işverenin haklarını korumaya da çalışmaktadır. Bu nedenle iş yeri madde kullanım testlerinin uygulanmasında yanlış ve/veya sahte suçlamalar yoluyla kişilik haklarına zarar vermemek için her türlü çabanın gösterilmesi gereklidir. Madde kullanımını belirlemek üzere yapılan testler çok yönlü süreçleri gerektirir. Yapılan analizlerin doğruluğu ve geçerliliğinin yanı sıra elde edilen ve raporlanan sonuçların yorumlanmasına da hassasiyetle yaklaşılmalıdır. İş yeri madde kullanım testlerinde süreçler, kullanılan metodolojileri (ön tarama ve doğrulama), eşik değeri (cut-off) konsantrasyonlarını, idari veya yasal olarak zorunlu kılınan kuralları ve reçete edilen ilaçların veya çevresel maruziyetin elde edilen sonuçlara etkisini içerir. İşyeri madde kullanım testleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmak adli toksikologlar, hekimler vb. uygulayıcılar için gereklidir. Adli bilimlerin temel ilkeleri ve yasal düzenleme gereklilikleri, işyeri madde kullanım testlerine ait düzenlemeleri belirler. Bu doğrultuda iş yeri madde kullanım testlerinin kuralları belirlenirken doğru sorular sorulmalı ve gerekli uyarılar dikkate alınmalıdır. Gelecekte tıbbi uygulamalarda test sonucu, geçmiş ve fizik muayene de içeren tanı paradigmasının yalnızca bir parçası olmakla birlikte iş yeri madde kullanım testlerinde, test sonucu birincil ve en önemli unsurdur. Bu konuda hiçbir tanınan paradigma bulunmadığından elde edilen sonuçların yeterli eğitime ve yetkinliğe sahip personel tarafından değerlendirilmesi öncelik olmalıdır.

Bu bölümde, işyeri madde kullanım testlerinin, kısa tarihçesi ve mevcut durumu, düzenlenmesinde yer alan temeller, idrar ve diğer biyolojik örneklerin toplanması, saklanması ve taşınması ile ilgili kurallar, biyolojik örneklerin analizinde kullanılan analitik yaklaşımlar, kalite kontrol ve geçerlilik testleri, sonuçların raporlanması ve değerlendirilmesi, ilgili yasal düzenlemeler, bu konuda öncülük özelliği bulunma-

İngiltere’de iş yeri madde kullanım testleri 1980’lerden beri artarak devam etmektedir. Günümüzde yılda 500.000’den fazla test gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir.

Almanya’da çok az iş yeri madde kullanım testi uygulaması vardır. Nakliye ve imalat sektöründeki büyük şirketlerin çoğu test yapmamaktadır. Genellikle Frankfurt’tan bazı şirketler testi uygulamaya başlamış olsa da, iş yeri madde kullanım testi, gizlilik ihlali olarak algılanmaktadır.

Kaynaklar

1. Federal Register, Executive Order 12564, Drug-free federal workplace, Federal Register, 1986, 51, 32889–32983.
2. Federal Register, Mandatory guidelines for federal workplace drug testing programmes, Federal Register, 1988a, 53, 11970–11989.
3. Federal Register, Mandatory guidelines for federal workplace drug testing programmes, Federal Register, 1994, 59, 29908–29931.
4. SAMHSA. Overview of Findings from the 2004 National Survey on Drug Use and Health. H-27, DHHS Publication No. SMA 05–4061, 1–62. NSDUH Series. Rockville, MD: Office of Applied Studies, 2005.
5. Smith A, Wadsworth E, Moss S, Simpson S. The Scale and Impact of Illegal Drug Use by Workers. Cardiff: HSE Books, 2004.
6. Taylor NS. Young People and Drugs. Wavre, Belgium: European Commission, 2004.
7. Verstraete A, Peat M. Workplace drug testing. In: Negrusz A, Cooper GAA, eds. Clarke’s Analytical Forensic Toxicology, 2nd ed. London: Pharmaceutical Press; 2013. p. 131-151.
8. Bush DM. An Overview of the Mandatory Guidelines for Federal Workplace Drug Testing Programs. Chapter 10: Workplace Testing, Caplan YH. eds. In: Karch SB, eds. Drug Abuse Handbook, Boca Raton: CRC Press; 1998. p. 748-754.
9. American Academy of Forensic Sciences and the Society of Forensic Toxicologists. Forensic Toxicology Laboratory Guidelines. Colorado Springs: American Academy of Forensic Sciences, 2006.
10. Federal Register, Procedures for transportation workplace drug and alcohol programmes: Final rule, 49 CFR Part 40, Federal Register, 2000, 65, 79462–75579.
11. European Workplace Drug Testing Society, 2002: www.ewdts.org (Temmuz 2017).
12. Federal Register, Changes to the testing cut-off levels for opiates for federal workplace drug testing programmes, Federal Register, 1998, 60, 57587.
13. Federal Register, Vol. 69, No. 71 (April 13, 2004) Notices.
14. Peat M. Workplace drug testing. In: Jikells S, Negrusz A, eds. Clarke’s Analytical Forensic Toxicology, 1st ed. Cambridge: Pharmaceutical Press; 2008. p. 135-150.

15. Türk Ceza Kanunu, 5237 Sayılı Ceza Kanunu, Madde 191. <http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/528.pdf> (Temmuz 2017).
16. 6331 Sayılı Türkiye İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. <https://www.csgb.gov.tr/media/2052/6331.pdf> (Ağustos 2017).
17. 4857 sayılı İş Kanunu, Madde 25 (d).
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> (Ağustos 2017).
18. İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik. <http://www.donusumakademi.com/isg-yonetmelik/isyeri-hekimi-ve-diger-saglik-personelinin-gorev-yetki-sorumluluk-ve-egitimleri-hakkinda-yonetmelik.pdf> (Ağustos 2017).
19. T.C. Karayolları Trafik Yönetmeliği. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=7.5.8182&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=Karayolları%20trafik%20yönetmeliği> (Ağustos 2017).
20. O'Sullivan J. Legal and regulatory aspects of workplace drug testing. In: Verstraete A, eds. *Work Place Drug Testing*, London: Pharmaceutical Press; 2011. p. 99-145.
21. European Workplace Drug Testing Society (EWDTS). Guidelines for legally defensible drug testing. www.eapinstitute.com/documents/EWDTSGuidelines.pdf (Temmuz 2017).
22. European Laboratory Guidelines for legally defensible Workplace Drug Testing, www.ewdts.org (Temmuz 2017).